

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Vtrùm tanta sit obligatio iuramenti, vt non detur locus compensationi.
Punct. 10.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

cap. 3. num. 14. Suarez lib. 2. cap. 30 num. 10. Antonius Gomez lege 52. Tauri num. 58. verfi. 1. Sanch. lib. 6. de matrimo- nio disp. 13. num. 6. lib. 3. sum. cap. 12. num. 39. Bonacina tom. 2. disp. 4. punct. 6. in fine. Ratio est clara; quia alienatio vices ha- bere non potest, nisi Iuramento firmetur. At alienatio praeiudicans tertio firmari non potest Iuramento; cum Iuramentum non obliget in tertij praeiudicium, cap. quamvis pactum de pactis in 6. Ergo illa alienatio, quae est contra Iuramentum, non alienandi, vices habere non potest. Vt pote praeiudicans tertio, cui est ius quaesitum ex Iuramento accepto. Haec ratio conuincit, esto solum simplici promissione accepta obligatus est, non alienare; quia iam alienatio cedit in praeiudicium tertij; & consequenter Iuramentum illam confirmat. Sic Covarruias Sanch. Suar. supra.

At si Iuramentum, non alienandi, intuitu pietatis praestitit: credo probabilis, alienationem inuvalidam esse; quia est inuvalidum Iuramentum illam confirmans. Sic expressit Sanch. lib. 6. disp. 13. de matrimonio, n. 5. Bonacina Couarr. Gutier. & alij. Generaliter loquentes non valere alienationem neque Iuramentum contra prius Iuramentum. Ratio est: quia alienatio ad sui firmitatem indiget Iuramento, sed Iuramentum firmare non potest alienationem iniquam, & illicitam; non enim Iuramentum est vinculum iniquitatis. At illa alienatio iniqua est, vt pote contra Iuramentum facta. Ergo firmare non potest illam alienationem; quid enim est firmare alienationem, nisi velle, & promittere alienationi persistere? Sed iure persistere alienationis iniquae est iniquum. Ergo non potest esse Iuramentum obligatorium. Adde: Non solum alienationem contrariam esse priori Iuramento; sed etiam ipsum secundum Iuramentum, & ipsius immediatum obiectum. Nam iurans non alienare iurat, se non facturum alienationem veram, & validam. Sed alienatio vera, & valida continet essentialiter, tum alienationem, tum Iuramentum alienationi non contrariendum. Ergo non solum materialis alienatio, sed Iuramentum, non contrariendum alienationi, contrarium directe priori Iuramento; ac proinde committitur periculum. Nequit ergo ex periculo alienatio confirmari.

5. Dupliciter superior doctrina limitari solet, primo: ne procedat, cum is, in cuius fauorem praestas alienationem, inuincibiliter ignorat, vt Iuramento obstrictum esse, ad non alienandum. Quod in dubio praesumendum est. Nam equum non est, vt absque culpa careat vtilitate alienationis illiusque valore, & fructu. Sic Antonius Gomez lege 52. Tauri num. 58. Antonius Gag. in communibus opinionibus lib. 2. tit. de iurcir- rando conclusio 1. num. 6. & alij plures relati a Sanch. lib. 6. de matrimonio disp. 13. n. 7. & lib. 3. sum. cap. 12. n. 42. Gutier. de Iuramento 1. p. cap. 1. num. 88. Dicens non esse ab ea recedendum in iudicando, & consulendo; esto in rigore contraria veniat fir. Sed iure optimo hanc limitationem recitunt Couarr. de pactis 2. p. §. 2. num. 4. Seraphinus de priuilegijs Iuramenti priuileg. 75. num. 51. Martiengo lib. 5. compilation. tit. 10. leg. 3. Gloss. 13. num. 9. Sanch. locis allegatis, & alij apud ipsos. Quia ignorantia illius, in cuius gratiam praestas alienationem, impedire non potest periculum, quod in alienando committit. Quo stante nequit alienatio confirmari.

Secundo limitatur, ne procedat cum malitiose priori Iuramento se obstricti; vel dolo tacuisti tempore alienationis. Nam tunc ratione doli commissi contractus firmatur. Sic Martiengo Couarr. & Gutier. supra, & addit Gutierrez illo e. r. num. 89. Est, optimam cautelam in iis alienationibus, alienationem cogere, iurare non solum alienationem; sed quod Iuramento obstrictus non sit ad non alienandum. Nam posito hoc Iuramento dolo se procedit, si forte Iuramento inueniatur obstrictus; & consequenter alienatio confirmabitur. Ceterum omnino dicendum est, alienationem firmam non esse; quia huiusmodi dolo non saluat a periculo alienationem, & Iuramentum ei apposuit. Bene tamen ratione doli obligatur alienans ad interesse; sicuti si alienatio effectum haberet. Sic Sanch. lib. 3. Decal. cap. 12. num. 41. in fine.

PUNCTVM X.

Vtrum tanta sit obligatio Iuramenti, vt non detur locus compensationi?

SVMMARIVM.

- 1. Proposuitur prima sententia negans se posse vti compensa- tione.
- 2. Communis est sententia affirmans.
- 3. Limitant aliqui, vt procedat in debitis post Iuramenti obliga- tionem contracti, sed in contractis tempore Iuramenti. Non admittitur limitatio.
- 4. Quid si expressam intentionem haberes non vtenli compen- satione? Alij affirmant. Alij negant, conciliantur.

- 5. Fit satis argumentis num. 1. praepositis.
- 6. In quibus rebus non detur locus compensationi?

Punctum difficultatis in eo versatur: an promittens sub Iuramento pecuniam soluendam vti possit compensatione tantumdem debiti, & sic excusari a solutione & a perituro.

1. Prima sententia & satis communis negat. Sic Innocent. Ioann. Andreas, Anton. Felius, & alij in e. administram el. 1. de iurcirando quos refert & sequitur cum alijs pluribus Gutier. 3. p. de Iuramento cap. 6. num. 5. & 7. varijs rationibus eam comprobant.

Primo ex textu (qui videtur expressus) in cap. ad nostram de iurcirando el. primo. Vbi accipientes mutuo pecuniam, & concedentes creditori in pignus qualdam possessiones, iurant, nullum grauamen se esse illaturos circa eas possessiones, & reditus, quo vsque et mutuatam pecuniam persoluerent. Quo Iuramento non obstante antequam creditor mutuatam pecuniam perceperit, excommunicatione coactus est possessiones, & reditus in pignus sibi datos reddere mutuatarij. Summus vero Pontifex mandauit Archiepiscopo Rothomagen. qui censuram tulit, vt cum a censura absoluit, accepta prius ab eo suffi- ciente cautione, quod eius mandato stabit. Deinde impetravit, vt mutuarij restituant redditus, & possessiones mutuantij, quo- vsque pecunia mutuatam persoluerit; ne in perituro perirent, molestiam mutuantij inferentes. Postremo praecipit, vt postquam pecunia fuerit integre soluta, mutuantem moneat, vt quidquid ultra sortem constitit, receperit; id totum mutua- rii restituat. Quod si parere noluerit; iterum excommunica- tionis sententia innotet; quo vsque opere compleat. Haec in illo cap. Ex quo videtur inferri, iurantem absolute solucere de- bitum, vti non posse compensatione; neque ei in debitis iura- tis suffragari posse hanc exceptionem, si quidem iis mutuariis non permittitur computare in sortem fructus, quos mutuant ex pignore sibi dato receperit; sed eis praecipitur pecuniam sol- uere, sicut iurant. Et postea quod repetere possit, quidquid ultra sortem constitit, mutuantem receperit.

Secundo probatur ex Glossa communiter approbata in leg. si pecuniam verbo necesse habens ff. de conditionibus cau. das. Vbi obligatus ad factum sub Iuramento non satisficit si praeter inter- esse. Quia interesse non venit ex natura primordialis obliga- tionis, sed ex mora. Vt multis comprobatur Couarr. de pactis 1. p. §. 4. num. 6. Antonius Gomez 2. tom. variarum cap. 2. num. 10. Gutier. 1. p. de Iuramento cap. 39. num. 6. At debitum compen- sandum non venit ex obligatione Iuramenti, sed ex alia obligatione distincta, & Iuramento accidentali. Ergo obliga- tio Iuramenti cum illo debito compensari non potest.

Tertio non potest Iuramentum per aequiuales impleri; sed necessario videtur implendum in specifica forma; eo quod ne- mo obligatur rem suam, seu sibi debitam commutare. Qua- propter in §. 1. instituitur. quibus modis tollatur obligatio; dicitur obligationem tolli soluto eo, quod debetur, vel dando aliud pro alio consentiente creditore. Ergo a contrario sensu non consentiente creditore; etiam si detur aliud pro alio, non soluitur. Ergo iurans soluere centum sibi mutuatam, non soluit re- mittendo alia centum creditore non consentiente. Ergo Iura- mento compensatione non satisficit. Confirmo, compensatio non est vera, sed ficta quaedam solutio vt testatur Pomponius lege 3. ff. de compensationibus ibi. Interest nostra potius non soluere quam solutum repetere. Sentit ergo consultus, compen- sationem solutionem non esse. Confirmo secundo: in debitis priuilegiatis, vt in deposito non admittitur compensatio; leg. penult. Cod. de depositionibus leg. vlt. Cod. de compensati- bus cap. fin. §. sane de depositionibus leg. 27. ad finem tit. 14. par- titia 5. Ergo signum est, non esse veram, & propriam solutio- nem. Deinde depositarius vti non potest compensatione pro- pter maximam fidem, quam tenetur deponenti seruare, vt dixi Gloss. in leg. ob negotium ff. de compensationibus. Ergo a forti- ori iurans vti non poterit compensatione; cum maiori & no- biliiori fide teneatur, Deo promissum seruare.

Quarto si compensationi esset locus in debitis iuratis; qui sub Iuramento promissit, vsuras soluere; possit vti compensa- tione; si non omnino antecedenter, tamen cum mediam quan- titatem vsurarum soluisse, v. g. Promissit centum vsuratis soluis quinquaginta: posses vti compensatione, & non soluere alia quinquaginta. Contrarium autem videtur constare ex cap. debitores de iurcirando, & alijs supra repetitis. Vbi iurans soluere vsuras, ne periturus existat, te secur, eas in integrum soluere, & postea poterit repetere, si velit. Non ergo in debito iurato admitti potest compensatio.

2. Verum affirmatiua sententia, iurantem scilicet soluere debitum, posse vti compensatione; eamque exceptionem ap- ponere posse, cum debitum soluere impetatur, defenditur communiter a Legistis & Theologis, mihi probabilior vide- tur. Sic Bartol. leg. amplius ff. rem raiam habere. Panormita- nus in supra dicto cap. ad nostram. Baldus Cumanus, Faber, & alij quos refert & sequitur Couarr. de pactis, p. §. 5. n. 9. & 10. Petrus Nauarr. lib. 3. de restitutione c. 1. par. 4. dub. 9. num. 341.

in noua editione. Sanch. lib. 3. sum. cap. 17. num. 15. Molina de iustitia, tract. 2. disp. 560. pag. 2004. Suar. tom. 2. de religione cap. 37. à num. 9. Eman. Suar. verbo Iuramentum num. 20. Acor. 1. p. lib. 11. cap. 8. quæst. 10. Bonacina tom. 2. disp. 4. de Iuram. n. 20 p. 16. vers. 3. Consentit Gutierrez. si debita contrahantur post iuramentum; deinde si compensanda debita fuerint iurata, num. 2. & 8.

Rat o potissima sumitur ex leg. 4. §. soluisse ff. de re iudic. ibi. Soluisse, accipere debemus, non tantum eum, qui soluit; verum omnem omnino qui ea obligatione liberatus est. Sed compensans debitum, liber manet ab illius solutione, leg. si amos ff. de compensationibus leg. si peculium la. 1. §. de illo vers. quid si heredi ff. de statu liberis, ubi seruus qui liber efficitur traditis decem heredi; si hæres totidem seruo debeat; & seruus compenfer, liber manet. Quia compensando censetur tradidisse. Ergo compensans censendus est soluisse. Ergo verè Iuramento satisfecisse. Item in leg. si debitor ff. qui potiores in pignore habentur, & in leg. dedisse ff. de verborum signif. & leg. 20. tit. 15. part. 5. & alia Textibus, quos latè & eruditè congerit Greg. Lop. d. leg. 20. Cou. Gur. & Mol. suprâ, habetur, compensationem admitti debere in debiti solutionem; & compensante censendum esse soluisse. Deinde probat Barolus alio efficaci fundamento suam sententiam ex eo; quod non sit censendus infidelis, & periuus qui iuste impediens est à promissis implendis, leg. si ff. qui satisfacere cogant. At promittens tibi solvere centum, iuste impeditur à promissione implenda ex eo, quòd tu totidem debita non soluis. Non enim æquum est, te velle, aliorum debita exigere, tuis debitis insoluis.

3. Aliqui Doctores limitant hanc sententiam, vt procedat in debitis post Iuramenti obligationem contractis; secus in contractis tempore Iuramenti. Sic Gutierrez. d. cap. 6. num. 7. Nam si tempore quo iurasti creditori solvere, eras creditor & poterat tuum debitum alterius debito compensare; & non obstante hac potentia iurasti solvere; clarè indicat, te renunciare compensationi. At si post Iuramentum contraxisti debitum; cum iam res mutata sit, non videtis compensationi renunciasse.

Cæterum verius existimo, in vtriusque debitis te vti posse compensatione. Quia rationes secundæ sententiæ, æquè probant, siue debita contracta sint tempore Iuramenti, siue post. Et quia necesse non est, sic iuramentum habere intentionem, renunciandi compensationi; sed potius credendum est, ea intentione iurare, quæ sibi vilior, & commodior est; qualis est intentio soluendi solutione legitima & à iure approbata.

4. Sed quid si expressam intentionem haberes, non vtendi compensatione, possesne illa vti? Negat Bonacina tom. 2. disp. 4. de Iuramento p. 16. vers. addit. Affirmat Sanch. lib. 3. cap. 17. num. 16. Sed exedere distinctionis facile conciliantur. Si enim eam intentionem, non vtendi compensatione, creditori manifestares, ipsèque sic Iuramentum sibi factum acceptares; sine dubio non posses vti compensatione. Quia in eius fauorem, hac via soluendi debitum, renunciasti, & sic censent plures, factum esse in casu c. ad nostram v. de iureiurand. Verum si eam intentionem creditori non declarasti; tibi obesse non potest; quominus compensatione vtaris, Quia illa promissio sub ea qualitate, non vtendi compensatione, non fuit à creditore acceptata. Quia ipsi manifesta non fuit. Deficiente autem acceptatione in promissione etiam iurata deficit obligatio. Vt bene probat Sanch. lib. 1. de matrim. disp. 7. Ergo illa promissio non vtendi compensatione, non inducit eo casu obligationem. Neque obstat, creditorem acceptare promissionem sibi factam modo sibi viliori. Acceptat inquam modo sibi viliori, quo potest; at modus sibi incognitus, & alienus à natura promissionis sibi possibilis non est; ac proinde non potest acceptare promissionem solutionis sui exclusione compensationis; cum talis exclusio sibi non fuerit manifestata; sed potius incognita; sitque aliena à communi promissione.

5. Restat, vt argumentis prioris sententiæ satisfaciamus. Ad primum ex cap. ad nostram. Variè Doctores respondent, quorum solutiones refert & eruditè impugnat, Couarr. illa 1. p. de pactis; §. 4. num. 10. vers. superses. Ipsèque tandem debite in illo capite compensationem non admitti ante veram debitæ quantitatis solutionem. Quia non erat liquidum, & certum quantum creditor ex pignore perceperat. Si quidem præcepit Pontifex vt postquam pecunia esset soluta, mutans compelleretur solvere, quidquid confisterit deductis expensis ultra sortem receperat. Non igitur tunc constabat. At qui cum compensatio locum non habeat, quando debitum certum non est, lege si debitor ff. de compensationibus. Non potuit in presenti locum habere. Et licet inde videatur inferri, dari non posse, quoties expensæ deducendæ sint, quia vsque deducantur, debitum liquidum non est; respondet ipse Couar. admitendo sequelam in promissionibus iuratis. In iis enim (ait) exceptionem compensationis opponi non posse, nisi omnino, & statim appareat liquidum, quos fructus ex pignore creditor perceperit; hanc esse opinatur Iuramenti effectum. Secus verò dicendum affirmat in promissionibus absque Iuramento; si

brevi tempore iudicis, aut boni viti arbitrio veritas deduci possit. Verum hæc solutio mihi non probatur. Nam cum Iuramentum sit promissio in accessorium, sequiturque illius naturam; promissioque soluendi debiti, admittit exceptionem compensationis; quando breui tempore, scilicet intra decem dies iuxta legem regiam 20. tit. 14. part. 4. 5. probati liquido potest, eadem conditiones Iuramentum habere debet; nisi per expressam intentionem iurantis & à parte acceptatam, fuerint exclusæ. Quapropter respondeo cum Molin. tom. 2. de iustitia disputat. 560. pag. 2005. vers. cap. vero & cum Suar. lib. 2. de Iuramento cap. 37. num. 17. in illo textu non negari à Pontifice, mutuarios facere posse, pro mutuo debito compensationem de fructibus, & reuoluntate ex possessionibus, & redditibus perceptis. Nam licet præcipiat Archiepiscopo mutuantem absolvere illi qui restituere possessiones & redditus; quo vsque pecunia et à mutuario reddatur; inde non inferatur, non posse mutuarios compenfer fructus, à mutuantem perceptos in sortem. Præcipitur namque restituere mutuarii possessiones & redditus; eo quod et fuerint ablati, antequam suam sortem deductis expensis perceperit. Quod erat contra rationem, & contra Iuramentum ab illis mutuariis præstitum, quo vsque inferendo grauamine super possessiones & redditus; quo vsque pecunia mutua illi perfolueretur. Inferbant autem grauamine; siquidem possessiones & redditus ab illo auferebant; absque eo quod neque in pecunia, neque in fructibus pignoris sortem deductis expensis perceperit. Vnde si clarè constaret mutuantem deductis expensis integrè sortem perceperit, non præcepit Pontifex, possessiones & redditus mutuarii reddi. Vel si mutuarij antequam à mutuantem pignora aufertent, vellent compensationem facere de redditibus pignoris, à mutuantem perceptis; idque breui tempore iuxta leg. vlt. Cod. de compensationibus, & cap. bona fidei. in fine de deposito, & ibi Glossam Innocentium. Accursum & alios taliter quod parati essent, solvere si fructus à mutuantem percepti mutuo dato non adæquantent; nullo modo Pontifex sententiam Archiepiscopi improbat neque censet mutuarios contra Iuramentum venire. Quæ explicatio textus procedit in sententia communi affirmante, mutuarios illos iurasse, pecuniam integrè solvere mutuari; & insuper nullum ei grauamen inferre super possessiones & redditus; quo vsque esset soluta. Nam si dicamus, mutuarios illos non se obstrinxisse Iuramento, de mutua pecunia soluenda; sed solum de non inferendo grauamine mutuari, quo vsque pecunia illi esset soluta; nemini dubium esse potest; quin tunc mutuariis liceret compensatio fructuum; quod autem ex illo capite non colligatur, mutuarios iurasse de soluenda pecunia; sed solum de grauamine non inferendo in pignoris, probat optime Molina illa disp. 560 in respons. huius Textus circa medium pag. 2008. & legenti textum facile constare potest. Solum difficultatem facere possunt illa verba, cum autem et pecuniam sicut iuraueram perfoluerit; in quibus videtur insinuari Iuramentum fuisse de soluenda pecunia. At si rectè illa verba expendantur; inde non colligitur. Sensus enim illorum verborum est, & ex antecedentibus constat. Cum mutuarij pecuniam mutuantem perfoluerint, sicut iurauerunt; hoc est, sine illo grauamine illato in pignoris; ad restituendum quidquid deductis expensis ultra sortem receperit, confisterit mutuanem inducatur. Tandem aduenit si datemus, (vt aliquibus placet) mutuarios iurasse in illo capite de nullo grauamine mutuantem inferendo; quo vsque solueret pecuniam in ratione pecuniæ dixerit à valore fructuum ex pignore perceptorum; idque esset mutuarii sufficienter manifestatum, vt sic promissionem acceptaret; tunc certe compensationis exceptione vti non possent. Quia per Iuramentum illi esset renunciatum, vt diximus supra: In dubio autem nunquam est censenda compensatio renunciari; eo quod in dubio semper præsumendum sit, actum fieri secundum propriam naturam, vt bene Menochius de præsumptionibus lib. 6. tit. præsumpt. 10. & promissio soluendi mutuo acceptum, non secum trahit renunciationem compensationis.

Ad secundum concedo, obligatum ad factum non satis facere si præstet interesse; non quia interesse ex diuersa radice proveniat; sed quia moraliter est quid distinctum, & diuersum à facto, quod est promissum. At debiti remissio (moraliter loquendo) est æquivalens quantitati debite solutionis; eaque de causa obligatus solvere, satisfacit debiti remissione.

Ad tertium dico non posse Iuramentum per æquipollen impleri. At in compensatione non per æquivalens sed per idem adimpletur. Idem enim est (moraliter loquendo), & secundum æstimationem humanam) remittere tibi centum, quæ mihi debes, ac solvere tibi centum. Ad confirmationem. Primum dico; vocari compensationem à iure sctam solutionem, accepto nomine solutionis, pro vt compensatione, & vera debiti satisfactio distinguitur; est tamen vera & rigorosa satisfactio, & propria solutio in communi vti loquendi est disparatio, & interpretatio iuris: Et licet hoc in deposito & in debito regio non admittatur; hoc tamen est ex particulari privilegio illorum contractuum ob bonum commune, ne inquam homi-

nes retardentur à deponendo penes publicos depositarios timore litium, & compensationum; nec solutio debita Regi differatur. Secluso autem hoc particulari privilegio tam in deposito, quam in debito regio vti posses compensatione, vt recedat Molina supra.

Ad quartum respondeo; non posse, iuramentum solvere vsuras, vti compensatione in illis solvendis; quo vsque vsurarius sit debitor, vt in argumento insinuat. Non est autem debitor quo vsque accipiat. Cum vero vsures davis quinquaginta ex centum vsurario promissis: tum vsurarius est debitor quinquaginta. Ergo potero retinere alia quinquaginta in recompensationem. Respondeo; nequaquam esse concedendum eo quod in hoc Iuramento vsuratum; quia est de re non debita, exclusa videatur quilibet compensatio cum illo debito iniusto. Alias fore nullus effectus esse, tale Iuramentum. Maior autem est dubitatio, an sic iurans solvere vsuras, vti possit compensatione: si vsurarius aliunde est debitor? Negat Sotus lib. 8. de iustitia quaest. 1. artic. 7. circa solutionem ad 3. vers. fortasse. Sayro in clau Regia lib. 5. cap. 6. n. 15. sine, & Suarez tomo. 2. de Religione lib. 2. de Iurament. cap. 37. num. 12. in eandem sententiam propendit. Mouentur; quia mutuarius non iuravit transferre vsuram dominij sed illarum traditionem. In remissione autem debiti nulla est traditio, sed remittitur, quod est iam traditum: Ergo non satisfacit Iuramento. Nihilominus Molin. dicta disp. 560. pag. 2010. vers. ad confirmationem, & Sanchez lib. 3. in Decal. cap. 11. num. 11. Affirmant & bene, vti posse compensatione sic iuramentum. Nam illa remissio debiti licet non sit materialis traditio; est tamen moralis traditio, & solutio vsurarum. Censeri ergo per illam debet tali debito satisfactum. Si enim (vt bene Sanchez supra) debito iuste contracto hac compensatione sit satis; cur ergo debitor iniustum potiori privilegio gaudere debet.

6. Restat notandum; compensationem non in omnibus debitis locum habere; sed solum in illis rebus, quae functionem suscipiunt; quaeque ex parte vtriusque sunt eiusdem rationis, & speciei; qualique valoris, & bonitatis. Vt ex his, quae notat Panormitanus in c. bona fides de depositis, n. vii. & Greg. Lop. leg. 1. tit. 14. part. 2. §. 5. Molin. disp. illa 560 pag. 2012. est perspicuum. Vnde si tibi debeo tres modios tritici indeterminatos, & tu mihi tantumdem debes; possum vti compensatione; secus si ego triticum, & tu oleum, aut pecuniam. Quia non sunt eiusdem rationis & speciei. Non enim iustum est, te cogi acceptare pecuniam, aut oleum, quod debes, pro tritico, quod ego debeo. Alias posset debitor tritici satisfacere, reddendo oleum, aut pecuniam quod est absurdum. Verum etiam in his rebus diuersae speciei locus est compensationis; est tamen locus retentionis; donec debita pecunia solvatur. Vt expressè traditur in leg. si non fortem §. si centum ff. de condictionibus indubiti, ubi Ager autem retinebitur, donec debita pecunia solvatur. Et ita tradit Panormitanus ibi num. 8. Molin. dicta disp. 560 pag. 2013. Et tunc si exigis a me triticum tibi debitum; ego vti possum remedia reconuentionis, vt mihi soluas pecuniam debitam. Et neque censor periturus in non soluendo, quo vsque tu paratus sis cum effectu soluere, habet enim Iuramentum soluendi, hanc tacitam à iure conditionem, nisi ex aliquo titulo legitimam excusationem habeat. Vt probat Suarez lib. 2. de Iuramento c. 37. n. 11. Vide Andream Fachinum lib. 11. controversiarum c. 7.

Alij itidem sunt casus, in quibus compensatio locum non habet. Vt in debitis ad commune bonum, qualia sunt, quae debentur ad munitiones, ad fontium, pontiumque constructionem; ad bella aut in tribunalum, aut fidei commissum, vt habetur leg. in ea, Cod. de compensationibus & leg. 26. tit. 14. part. 5. & ibi Gloss. aut quae debentur alicubi in penam ex condemnatione delicti aduersus illum commissi. leg. vltima Cod. de compensationibus & leg. 27. tit. 14. part. 5. Et latius tradit Molin. illa disp. 560. circa finem.

PUNCTUM XI.

Vtrum obligatio Iuramenti ita sit personalis, vt nullo modo transeat ad haeredes vel successores?

SUMMARIUM.

- 1 Ex parte iurantis non extenditur obligatio Iuramenti ad eius successores, bene tamen obligatio contractus.
- 2 Obligatio promissionis per iniuriam extorta non transit ad haeredes iurantis.
- 3 Ex parte eius, cui Iuramentum praestatur, transit iuramentum ad eius haeredes.
- 4 Explicatur textus in c. finali de foro competentis lib. 6.
- 5 An relaxatio iuramento ad effectum agendi à iudice Ecclesiastico possit coram ipso examinari iustitia contractus.

Affirmant aliqui, verius est oppositum.

6 Laicus iuramento firmans contractum non amittit forum Laicali tamen Ecclesiasticum impediatur.

7 Excipiendum est iuramentum soli Deo praestitum vel cum dubium est de obligatione iuramenti, dubium inquam iuris.

DE obligatione Iuramenti in honorem solius Dei facti, quia cum voto coincidit, tractatu sequenti agemus. Modo de obligatione Iuramenti, in fauorem hominum praestiti, instituitur disputatio, an ad successores extendatur.

1. Dicendum ergo est, ex parte iurantis obligationem contractus. Sic post alios antiquiores Covarr. cap. requisiti num. 2. de testamentis & cap. quamuis pactum de pactis in 6. l. p. §. 5. num. 4. Gutier. Authen. Sacramenta puerum, à num. 15. & de iuram. 3. p. cap. 12. num. 7. Antonius Gomez tom. 2. variar. cap. 14. num. 19. Mariengo lib. 5. recopilationis tit. 12. leg. 3. Gloss. 13. num. 10. Sanchez lib. 3. sum. cap. 13. num. 1. & lib. 4. cap. 15. num. 14. Suarez lib. 2. de Iuramento cap. 31. num. 12. Bonacin. tom. 2. disp. 4. punct. 15. num. 1. Ratio prioris partis nempe obligationem Iuramenti ad haeredes iurantis extendi non posse, est manifesta, quia votum, & Iuramentum esse non potest sine intentione & voluntate & vouendi, & iurandi. Sed qui voluntatem & intentionem non habuit iurandi (qualiter non habuerunt successores iurantis) obligari Iuramento non potest. Ergo obligatio Iuramenti ex ratione Iuramenti non extenditur ad successores. Secunda pars conclusionis, nempe obligationem contractus ad successores extendi, etiam est clara. Quia haec obligatio fundatur in iure acquisito parti, & est obligatio iustitia, quae ad successores transmittitur iuxta Textum in lege necessario §. quod si pendente ff. de periculo & commodo rei vendita.

2. Ex hac ratione inferitur obligationem promissionis iniuriosae extortae, Iuramentoque firmatae, nequaquam ad haeredes iurantis transire. Quia ex hac promissione nullum ius promissario acquiritur. Ergo non est vnde iurantis haeredes obligari possint, cum ipsi ex religione Iuramenti non obligentur. Sic Doctores supra relati. Dices ex Iuramenti religione obligantur haeredes illius, qui iuravit dare aliquam elemosynam pauperi in honorem Dei, tamen si pauperi nullum fuerit ius acquisitum. Ergo nullum esse ius promissario acquisitum in promissione iurata iniuriosae extorta impedire non potest haereditum obligationem.

Respondet Sanchez lib. 3. in Decal. cap. 13. num. 5. Negando consequentiam, & rationem differentiae assignat in eo, quod Deus acceptat Iuramentum, de danda elemosyna pauperi, non solum ob Iuramenti religionem, sed etiam ob vtilitatem pauperis, quam acceptationem non praestat in Iuramento iniuriosae extorta. Non enim acceptat hoc Iuramentum quatenus redundat in vtilitatem extorquentis, sed potius illam vtilitatem detestatur. Ceterum etiam hoc verum sit, difficultatem non soluit. Nam siue Deus acceptet Iuramentum in vtilitatem eius, cui iuratum est, siue non, in vtroque casu obligationem religionis in iurante inducit, & nullam aliam. Ergo in vtroque casu, vel in neutro ad haeredes iurantis transire debet obligatio. Dicendum igitur est, haeredes illius, qui elemosynam pauperi iuravit, obligatos esse non ex vi Iuramenti, & ex obligatione religionis, sed ex obligatione iustitiae quae orta est ex additione haereditatis, iure sic disponente. Ius namque Canonicum, & Civile non permittit haereditatem haereditatem adire, nisi sub conditione exequendi vota, & Iuramenta defuncti. Argum. cap. licet de voto, & cap. si haeredes de testamentis, & expressè cap. ex parte de censibus, & claris ex leg. 2. ff. de pollicitationibus, vbi. Qui decimam partem bonorum vouit, si decesserit ante solutionem; haereditem illius haereditario nomine decimis obstructam esse. Voti enim obligationem ad haereditatem transire constat. At nullibi reperitur obligationem Iuramenti per iniustitiam extortam ad haereditatem transire, nec sub ea conditione haereditatem concedi. Ergo non est affirmandum, cum obligatio Iuramenti strictam habeat interpretationem.

3. Si verò sermo sit ex parte eius, cui Iuramentum praestatur etiam est constans sententia ad haeredes transire actionem à defuncto habitam. Sic Doctores num. 1. relati. probati que facile potest, primo ex c. veritatis de iure iurando. Vbi Iuramentum fidelitatis extenditur ad successores; etiam si illorum non fuerit facta mentio expressa, vt notat Abbas & ibi Doctores communiter. Secundò ex leg. si parum §. ff. de probationibus, vbi deciditur pactum cum eius haerede; licet illius expressa mentio non fiat; si aliunde non constet contrariam fuisse contrahentium intentionem, vt notat Suar. lib. 2. de Iuramento cap. 31. num. 14. Video tamen aliquando, id iure exigi Iuramentum nouiter fieri cum est nouus successor illius, cui factum est. vt in c. longinquitate 1. quaest. 2. vbi professionem suam in conspectu Ecclesiae renouare, & in c. 1. §. praeterea, de prohibitis feudorum alienatione, & aliis relatis à Covarr. de pactis 1. p. §. 5. num. 5. vers. 6. Hoc tamen non est; quia illud Iuramentum